

PANDEMİ KOŞULLARINDA
21 MART DÜNYA ORMANCILIK GÜNÜNÜ KUTLAMAK

*“Doğaya yapılan her müdahale, sadece doğayı değil,
İnsanlığın geleceğini de yok edecektir.”*

Tüm dünyayı saran Covid-19 pandemisinin -başlamasından bu yana bir yıldan fazla zaman geçmesine rağmen- ne zaman biteceği konusunda bilim insanlarının henüz net bir öngörüsü bulunmamaktadır. Küresel boyutta seyreden salgın, insanlığı bir yandan yaşam ve hayatta kalma mücadelesine itmişken, diğer yandan dünya ülkelerini hızla işsizliğin artmasına ve ekonomik krize doğru sürüklemektedir. Bu salgın; toprağın, temiz hava ve suyun, sağlıklı gıda ve yaşanılabilir bir çevrenin, bir başka ifade ile yaşamın teminatı olan ormanların değerini bir kez daha ortaya koymuş ve insanlığı bir karar noktasına getirmiştir.

Salgın, küresel boyutta olanca hızıyla sürerken, orman ekosistemleri, meralar ve korunan alanlar, maden, enerji, turizm vb. ormancılık dışı amaçlarla yapılan alan kullanımları ve hayvancılık, soya yağı ve palmye yağı üretimi vb. tarımsal ürünlere yer açmak için yok edilmektedir. Bu şekilde dünyada yok edilen orman alanı miktarı yılda ortalama 4,7 milyon hektarı bulmaktadır.

Ülkemizde de durum çok farklı değildir. Her ne kadar ülkemiz orman alanlarını artıran ender ülkelerden biri olarak görülse de (*Resmi verilere göre 1973 yılında 20,2 milyon ha günümüzde 22,9 milyon ha*), özellikle ormancılık dışı amaçlarla yapılan tahsisler nedeniyle ormanlarımızın hem alansal olarak azaldığı hem de bozulduğu yönünde ciddi bulgular vardır. Ayrıca bu artışın yapılan ağaçlandırmalardan çok ormanların doğal yollarla yaygınlaşmasıyla ve yapılan yeni kadastro çalışmalarıyla bu yerlerin orman alanlarına dahil edilmesiyle arttığı bilinmektedir. Yapılan araştırmalarda **nüfusun azaldığı, göç veren illerde orman alanları arttığı halde, endüstrinin ve nüfusun yoğun olduğu göç alan illerde ormanların azaldığı saptanmıştır.**

6831 sayılı Orman Kanununda, 1956'dan-2003 yılına kadar 15 kez, 2003'den-2021'e kadar 29 kez değişikliğe gidilmiştir. Toplam 44 kez değiştirilen orman yasası her seferinde ormanların aleyhine işletilmiştir. **739 bin hektar** büyüklüğündeki orman alanları ormancılık dışı amaçlarla kullanılmak üzere madencilik, enerji, turizm vb. etkinliklere tahsis edilmiştir. Buna büyük bir bölümü

orman ekosistemi oluşturmaktan oldukça uzak olan **135 bin hektar** civarındaki özel ağaçlandırma tahsisleri dahil değildir. **Bu tür tahsisler sonucu ormanlarımızdaki fragmentasyon (parçalanma) miktarı hızla artmış**, resmi verilere göre sadece 2008 ile 2019 yılları arasındaki 11 yıllık kısa süre içinde, ormanlarımızdaki parça sayısı 102 binden, 159 bine çıkarak %56 artmış, 10 hektardan büyük orman alanlarının sayısı azalırken, 10 hektardan küçük orman alanlarının sayısı %118 artmıştır. **Bu veriler büyük orman alanlarının, hızla parçalanarak küçük alanlara dönüştüğünün kanıtıdır.**

Son yıllarda ormanlarımız; ekonomik kriz bahane edilerek, piyasa ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak yoğun bir üretim baskısı altına alınmıştır. 2005 yılında 13 milyon m³ olan odun üretimi 2017 yılında 18,5 milyon m³, 2020 yılında ise 28,5 milyon m³ 'e çıkarılmıştır. **Son dört yılda (2017-2020) odun üretimindeki artış oranı %53'ü bulmuştur.** Odun üretimindeki aşırı artış ormanlarımızın geleceğini tehdit etmektedir. Bunun yanında milli parkların da odun üretimine açılmasını sağlayacak hazırlıkların yapılıyor olması meslek kamuoyunda yoğun bir kaygı uyandırmaktadır.

Son yıllarda ayrıca; yangınla mücadelede araç, teçhizat ve donanım bakımından teknolojik olanakların gelişmiş olmasına rağmen, liyakate dayalı personel politikası terkedilmiş olduğu için, yangınla mücadelede yetersiz kalınmakta ve yanan alanlar hakkındaki bilgilerin kamuoyuyla paylaşılması konusunda şeffaf davranılmaması kamuoyunda çeşitli şüpheler doğurmaktadır.

28 Nisan 2018 tarihinde yürürlüğe giren 7139 sayılı torba yasa ile 6831 sayılı orman kanununa eklenen Ek.16. madde ile ülkede yaşanmakta olan ormansızlaşma konusunda yeni bir aşamaya geçilmiştir. Bu değişiklik ile orman alanı dışına çıkarma işlemleri daha da kolaylaştırılmıştır. Açıkça anayasaya aykırı olan bu değişiklik, yargı denetiminin evrensel hukuk normlarına göre yapılmaması nedeniyle yürürlüğe girmiş ve ormanlar üzerinde yasal koruyuculuğu sağlayan anlayış büyük bir darbe almıştır.

Bu tür orman dışına çıkarma işlemleri İzmir Bayraklı 'da olduğu gibi her ne kadar depremde zarar görmüş vatandaşların yerleşimleri için alan açmak amacıyla yapıldığı söylene de; bu alanın 1995 yılında meydana gelen sel felaketinde 58 yurttaşımızın sel nedeniyle yaşamını yitirdiği Laka Deresi Havzasında olduğu gözden kaçırılmamalıdır. İZSU'nun da katkılarıyla dönemin Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü görevlilerince yapılan çalışmalarla bu alandaki yüzeysel akış durdurularak bir felaketin önüne geçilmiştir. Ancak alanın yeniden yapılaşmaya açılması ile adeta bir başka felakete davetiye çıkarılmaktadır. Bu alanın ağaçlandırılması için yapılmış olan milyonlarca liralık masraf bir yana, yer altı su rezervlerinin dengesi ve yeşil alan bakımından kıt

kaynaklara sahip İzmir için ayrı bir öneme sahip bu alanın olduğu gibi korunması gerekmektedir. Bu işlemin iptali için TMMOB tarafından başlatılmış olan yargı süreci devam etmektedir.

Bilindiği gibi Kültür ve Turizm Bakanlığınca; İstanbul'daki "*Kanal İstanbul*" projesinin bir benzeri olan "*Çeşme Turizm Projesi*" adı altında bir çalışma yürütülmektedir. Bilimsel dayanaktan yoksun, şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve yürürlükteki mevzuata aykırı projelerle doğa ve orman varlıkları üzerindeki yıkımların şiddeti hızla arttırılmak istenmektedir. Korunması gereken binlerce hektar alanı etkileyecek ranta yönelik bu tür projeden bir an önce vazgeçilmelidir.

Son olarak; İzmir - Aydın Otoyolu yapımı sırasında Karayolları Genel Müdürlüğüne tahsis edilen yaklaşık 46,00 hektarlık izin alanının 36,00 hektarlık bölümün izin süresi Orman Genel Müdürlüğüne resen kaldırılarak Sağlık Bakanlığına ön izinle devredilmiştir. Öncelikle şehir hastanesinin içerik ve kapsamının oldukça sorunlu olduğu, bu konunun ayrı bir tartışma konusu olduğunu düşünmekle beraber, kent içerisinde yer alan hastanelerin iyileştirilmesi beklenirken ihtiyaç olmadığı gerekçesiyle öncelikle bu alanların sermayeye devri için plan değişiklikleri, satış işlemleri gerçekleştirildiği ve korunması gereken doğal alanların ise şehir hastanesi amacıyla talan edilmesinin kabul edilecek hiçbir yanı bulunmamaktadır. Şehir hastanesi yapmak amacıyla Buca Sağlık Kampusu için tahsis edilmesi planlanan alana Güney Şehir Hastanesi imar planı çalışmalarının devam ettiği tespit edilmiştir. Yine orman alanına yapılan henüz açılışı yapılmayan Bayraklı Şehir hastanesinin performansı görülmeden ve bu bölgede böyle bir hastaneye ihtiyaç olup olmadığı detaylı olarak araştırılmadan böyle bir yapının yapılması kamu kaynaklarının doğru kullanılması bakımından uygun değildir. Ayrıca bu ormanlık alana yapılacak hastane bölgedeki ormanlar üzerinde fiziki bir baskı yaratarak yöre ormanlarının korunmasını imkânsız hale gelecektir. İzmir için hayati öneme sahip ve yetişme ortamı özellikleri bakımından orman olarak geri kazanımı oldukça elverişli olan alan üzerindeki tüm tahsisler kaldırılıp ağaçlandırılarak eski haline getirtmelidir. Ayrıca yapılması düşünülen Şehir Hastanesinin İzmir kentinin içme ve kullanma suyu ihtiyacının karşılanmasında hayati önem taşıyan Tahtalı Barajı'nın koruma sınırlarına oldukça yakın olduğu, söz konusu uygulamanın gerçekleştirilmesi durumunda bölgedeki korunması gereken doğal alanlar üzerinde yapılaşma baskısının kaçınılmaz olacağı, bunun sonucunda gerçekleşme tehlikesi bulunan konut ve konut alanlarına hizmet edecek kullanımlar, sanayi ve depolama gibi kullanım kararlarının belirlenmesi sonucunda oluşacak evsel, endüstriyel, tarımsal ve her türlü hayvancılık faaliyetinden kaynaklanan atıklar söz konusu havza üzerinde geri dönülmesi mümkün olmayan zararlara neden olacağı ve toplum sağlığını tehlikeye atacağı unutulmamalıdır.

Bu açıklamanın yazıldığı sırada, (22 Mart'ta "Kutlanacak" olan "Dünya Su Günü"nden sadece üç gün önce) 19 Mart 2021 tarihinde "Sulak Alanlar Yönetmeliği"nde yapılan değişiklikle; yönetmeliğe *"Bakanlığa tahsis edilen yerlerde koruma, yönetim, işletme, tanıtım, sportif, eğlenme, dinlenme ve benzeri hizmetler için gerekli altyapı, üstyapı ve diğer tesisler Genel Müdürlükçe yapılır veya yaptırılır. Söz konusu tesislerin işletilmesi ve/veya işlettilmesi Genel Müdürlükçe yapılır veya yaptırılır."* şeklinde bir ifade eklenmesini, tıpkı daha önce kent (şehir) ormanları ve tabiat parklarında yapıldığı gibi, korunan alanların piyasaya açılmasının ve sermayeye peşkeş çekilmesinin artık rutinleşmiş son örneği olarak görüyoruz. *Doğanın kolayca alınıp satılabilir bir meta olması, bugün yaşadığımız Covid-19 pandemisinden daha vahim durumlarla karşılaşabileceğimizin habercisidir. Doğaya yapılan her müdahale, sadece doğayı değil, insanlığın geleceğini de yok edecektir.*

Yukarıda bahsettiğimiz olumsuzluklara daha birçok örnek eklenebilir. Yaşanan tüm olumsuz koşullara rağmen TMMOB'ye bağlı meslek odaları olarak bilgi birikimimizi, ülkemizin kalıcı çıkarları için kullanmak ve sermayenin saldırılarına karşı ülkemizi ve doğamızı korumak, toplumsal sorumluluğumuzun bir gereğidir. *Ya insanlığın ve yaşamın teminatı olan ormanlarımızı ve doğal varlıklarımızı bütüncül bir koruma anlayışı ile sonuna kadar taviz vermeden koruyacağız, ya da bu varlıklarımızın küresel sermayeye ve ranta kurban edilmesine seyirci kalarak hep birlikte yok olacağız.*

Bugün; dünya uluslarınca da benimsenmiş olan 21 Mart Dünya Ormancılık Günü'nde bir kez daha, başta üyelerimiz ve medya olmak üzere tüm halkımızı ülkemizin **taşına, toprağına, havasına, SUYUNA ve ORMANLARINA** sahip çıkmaya çağırıyoruz.

TMMOB İZMİR İL KOORDİNASYON KURULU